

■■■ Jóhannes Tómasson

Þýðingarmikið að sækja þekkingu til útlanda

Læknar vilja vera í sama liði og vinnuveitandinn, segir Árni Johnsen, sem tók við formennsku í Félagi almennra lækna nú í vor. Æskilegt væri að almennir læknar hefðu aukna möguleika á að móta eigið starfsumhverfi. Þá þurfi að halda áfram að byggja upp sérnám hér á landi.

„Breyting á félaginu fyrir rúmum áratug var eðlileg þróun og menn eru lengur í félaginu en áður var,“ segir Árni Johnsen, formaður Félag almennra lækna. Félagið er fyrir starfandi lækna sem hafa ekki lokið sérnámi. Það stendur á gömlum merg, fyrirrennari þess var Félag ungra lækna sem starfaði í áratugi uns það var lagt niður 2010 og Félag almennra lækna tók við.

„Almennir læknar núna eru ekki endilega ungir og hafa sumir starfað í allmörg ár hérlendis meðan þeir eru í sérnámi áður en þeir fara til útlanda í frekara sérnám. Flestir félagsmenn eru með almennt lækningaleyfi en ekki endilega í sérnámi,“ segir Árni, en félagsmenn eru nú tæplega 500.

Félagið aðstoðar við ágreining

Árni segir helstu verkefni félagsins á þremur sviðum um þessar mundir. „Það er félagslega hliðin með árshátíð og fleiri viðburðum, fræðslumálin og síðan hvers konar hagsmunagæsla, til dæmis varðandi túlkun kjarasamninga.“ Stundum sé ágreiningur við vinnuveitendur um útfærslu þeirra og þá aðstoði félagið félagsmenn.

„Fræðsla snýr bæði að kjaramálum og hvernig menn bera sig að við að velja sérnámsleiðir en félagið hefur þó ekki beina milligöngu þar, yfirleitt nýta menn persónuleg sambönd sín. Margir félagsmenn hafa haldið til Svíþjóðar en svo eru íslenskir læknar í sérnámi í ýmsum Evrópulöndum en kannski færri en í Ameríku en áður, sem skýrist kannski að einhverju leyti með öðruvísi vinnuálagi vestra en á Norðurlöndunum.“

Eru almennir læknar tilbúnir að leggja félaginu lið? „Mér hefur fundist það. Þrátt fyrir að margir læknar vinni mikið, hefur ekki verið erfitt að fá fólk til stjórnarstarfa eða annarra verkefna fyrir félagið.“

Hvað er helst á óskalista FAL varðandi umbætur í námi og starfi? „Í efsta sæti væri bætt starfsumhverfi almennra lækna. Kannanir LÍ sýna endurtekið að það er mikið álag í starfinu, að læknar þurfi að vinna mikið og undir miklu álagi. Af þeim sökum væri æskilegt að almennir læknar hefðu aukna möguleika á að móta eigið starfsumhverfi,“ segir hann.

„Annað er að heilbrigðisyfirvöld hlusti í auknum mæli á lækna þegar kemur að ákvarðanatöku í heilbrigðiskerfinu. Þá finnst okkur nauðsynlegt að vinnuveitendur lækna hætti að gera einhliða breytingar til að skerða kjör lækna, sem kemur of oft fyrir. Almennum læknum ætti að líða eins og þeir séu í sama liði og vinnuveitandinn en það er alls ekki alltaf þannig.“

Enn þarf að byggja upp sérnámið

Árni segir að síðast en ekki síst megi nefna að félagsmenn vilji sjá áframhaldandi uppbyggingu á sérnámi á Íslandi. „Bæði hvað varðar fjölbreytileika og að tryggja að sá hluti sérnáms sem tekinn er hérlendis verði metinn sem hluti af sérnámi erlendis.“

Eru margir möguleikar til sérnáms hérlendis? „Þeir eru þónokkrir og helst í heimilislækningum, geðlækningum, bráðalækningum og almennum lyflækningum og möguleikarnir aukast smám saman. Flestir hefja sérnámið hér og halda síðan til útlanda til að ljúka því eða bæta við sig undirsérgrein á sínu sérsviði. Það verður alltaf þýðingarmikið fyrir okkur að sækja til útlanda nýja þekkingu og reynslu og færa hana hingað heim.“ Af hverju fórst þú í læknisfræði? „Ég byrjaði nú í eðlisfræði sem ég hef mikinn áhuga á og tók BS-próf en lauk svo læknisfræðinni. Ég starfa á heilsugæslunni í Fjarðabyggð, er þar nokkrar vikur í senn og sinni svo litlu sprotafyrirtæki með félögum mínum. Við erum að hanna hugbúnað til að auðvelda rafræn samskipti sjúklinga og heilbrigðisstarfsfólks en í læknadeildinni hefur á seinni árum verið lögð aukin áhersla á að læknar sinni þessum samskiptum vel.“

Árni segir mikilvægt að heilbrigðisyfirvöld hlusti á lækna þegar taka á ákvarðanir. Mynd/gag

Theódór Skúli segir riflega 1000 undirskriftir lækna sjna fáheyrða samstöðu lækna sem vilja láta rödd sína heyrast. Mynd/laðsend

Læknar vilja láta rödd sína heyrast

Gott starfsumhverfi, nægilega margt starfsfólk og nægt fjármagn í heilbrigðiskerfinu eru undirstaða þess að tryggja öryggi sjúklinga og góða þjónustu, segir Theódór Skúli Sigurðsson, formaður Félags sjúkrahúslækna síðan í vor. Hann er sérfræðingur í barnasvæfinga- og gjörgæslulækningum á Landspítala og doktor í sérgrein sinni.

„Ég starfaði á Sjúkrahúsinu á Akureyri í þrjú ár eftir læknanámið og ætlaði í barnalækningar en svæfingarnar og sérstaklega barnasvæfingar urðu fyrir valinu. Sérfræðinamið stundaði ég við háskólasjúkrahúsið í Lundi og starfaði jafnframt á barnasjúkrahúsinu þar,“ segir Theódór sem flutti til Íslands með fjölskyldu sína 2017. Hann sagðist ekki hafa sóst eftir embættinu í Félagi sjúkrahúslækna „en ég vildi ekki skorast undan ábyrgð og var tilbúinn að láta til mín taka í því verkefni að bæta stöðu heilbrigðismála á Íslandi,“ segir Theódór Skúli sem var meðal forgöngumanna undirskriftasöfnunar þar sem 1060 læknar skora á stjórnmalamenn að taka til hendinni í heilbrigðiskerfinu.

„Tilgangur undirskriftasöfnunarinnar er að þrýsta á stjórnvöld að taka sig á í heilbrigðismálum. Ég fór ekki af stað með þetta sem formaður Félags sjúkrahúslækna heldur einstaklingur og við náðum samstöðu þúsund lækna, nokkur hundruð læknum fleiri en eru í félaginu. Við bendum á sex atriði sem þarfnast brýnna úrbóta og eru á sviði öldrunarþjónustu, gjörgæslu, flutnings verkefna frá Landspítala til undirmannaðrar heilsugæslu án samráðs og fjallað er um skort á faglegu samráði, meðal annars við mótun heilbrigðisstefnu til ársins 2030.“

Theódór nefnir gjörgæsluna sem hann þekkir vel. „Á öllu landinu eru 12 gjörgæslurými í sumar. Við verðum því endurtekið að fresta aðgerðum. Þetta setur lækna í þá stöðu að þurfa að velja hver getur farið í aðgerð ef það er aðeins eitt gjörgæslurými laust þann daginn. Er það krabbameinssjúklingur sem þarf lífsnauðsynlega aðgerð, hjartasjúklingur sem

þegar hefur mátt þola frestun eða barn sem ekki má bíða? Læknar vilja ekki standa frammi fyrir svona vali en þetta er veruleikinn. Sú staðreynd að Ísland sé í botnsæti Evrópuþjóða hvað varðar fjölda gjörgæsluþlássna á hvern íbúa er algjörlega óásættanlegt og ákveðin birtingarmynd þess skorts sem ríkir í heilbrigðiskerfinu.“

Fjármögnunin eilífðarverkefni

Theódór Skúli segir sífelldar sparnaðarkröfur koma í veg fyrir að Landspítalinn geti ráðið nægilega margt starfsfólk. „Mannekla þýðir að heilbrigðiskerfið getur ekki sinnt hlutverki sínu og þess vegna heyrast endurtekin neyðarköll frá heilbrigðisstarfsfólki sem býr við ofurálag og hættir jafnvel vegna kulnunar. Þetta tengist líka nýtingu spítalans almennt á legurýmum, hún er nánast alltaf 100%, en eðlileg nýting bráðasjúkrahúsa ætti aldrei að vera meiri en 85-90% að staðaldri. Þessi hámarksnýting þýðir að spítalinn getur ekki með góðu móti tekið við stórslysum eða hópsýkingum þar sem ekkert svigrúm er til staðar.“

„Fjármögnun virðist vera eilífðarverkefni og aldrei nægt fjármagn til staðar. Það skýrist án efa af áratuga vanrækslu stjórnvalda en það er skammarlegt að eingöngu 7% af vergri þjóðarframleiðslu sé varið til heilbrigðismála eins og verið hefur síðustu ár. Það ætti að vera forgangsmál stjórnmalaflokka að ná þessu hlutfalli uppí 11% eins og nágrannaþjóðirnar gera og almenningur á Íslandi hefur krafist. Þá fyrst ættum við möguleika á að fara að byggja upp heilbrigðiskerfið í stað þess að setja alltaf plástra á sárin.“

Sýnist þér áskorunin hafa áhrif?

„Ég hef trú á því. Hún sýnir fáheyrða samstöðu lækna sem vilja láta rödd sína heyrast. Við erum stolt af starfi okkar og tilbúin að taka virkan þátt í mótun og stjórnun heilbrigðismála. Framtíðarsýn mín er að íslenskir læknar standi þannig saman og berjast fyrir sterku og fjölbreyttu heilbrigðiskerfi.“